

İŞÇİ SINIFI NE ZAMAN BİRLEŞİR?

Aydınlık Gazetesi, 26.09.2011

Yıldırım Koç

İşçiler ne zaman birleşir, sermayedar sınıfa ve emperyalizme karşı bir sınıf oluşturur?

İnsanın çeşitli aidiyetleri veya kimlikleri vardır. Kişi belirli bir etnisiteye veya ulusa doğar. Doğduğu andan itibaren bu kimlik işlenir. Kişi belirli bir inanca veya inançsızlığa doğar. Kendisiyle diyalog kurulabilir hale geldiğinden itibaren bu inanç kimliği işlenir. Kişi biraz daha büyüdüğünde ailesinin siyasal görüşünden etkilenir. Eğitim görür veya çeşitli yollardan bir meslek edinir. Meslek dayanışması önem kazanabilir. Çalışma hayatına atıldığında da sınıf kimliği kazanılır. Eğer kişinin toplumsal sınıfı, babasının/annesinin sınıfından farklıysa, bu bilinç sıçraması daha zordur. Örneğin, bütün üreticiliğiyle geçimini sağlayan bir ailenin çocuğunun fabrika işçiliğine veya tezgaharlığa başlamasıyla değişen yaşamının kişinin bilincine yansması daha fazla zaman alır. Kuşaklardır işçi olan bir ailenin çocuğunun sınıf bilincine erişmesi daha kolaydır, hatta çocukluktan başlar.

İnsanın çok aidiyetli veya kimlikli yapısı dikkate alınmadan yapılan sınıf analizleri yanlış sonuçlara götürür.

Beğenelim, beğenmeyelim; insan bir etnik veya milli kimliğe, inanç (veya inançsızlık) kimliğine, siyasal kimliğe, meslek kimliğine, sınıf kimliğine sahiptir. Bunlara çevrecilik, feminizm, farklı cinsel tercihler ve benzeri konuları da ekleyebilirsiniz.

İnsanın davranışlarını hangi kimlik belirleyecektir?

1988 yılında Köy Hizmetleri Bitlis İl Müdürlüğü'nde taban eğitimi yapıyorduk. İşçi arkadaşlara bir soru sordum: “Kimi kendinize daha yakın görüyorsunuz,” dedim, “siz Kürtsünüz, sizin aşiretinizden ve sınırın öte yakasındaki bir Kürdü mü, yoksa sendikal mücadelede sizinle birlikte olan beni mi?” Benim Kürt olmadığımı biliyorlardı.

Daha sonraki yıllarda şube yönetimine de giren bir arkadaş dürüst cevap verdi; “tabii ki bizim aşiretten olanları,” dedi.

“Siz böyle yaparsanız, benim de kendimi Azerbaycan’dakilere sizden daha yakın hissetme hakkım doğar,” diye yanıt verdim. Epey tartıştık. Sonunda sınıf kardeşliğinin etnik köken kardeşliğinden, inanç kardeşliğinden, siyasal görüş kardeşliğinden daha önemli olması gerektiğine karar verdik; çünkü işçi ücretleri yerlerde sürünüyordu. 12 Eylül 1980 darbesi öncesindeki satılma gücü 100 kabul edilirse, 1988 yılında ücretler 34 düzeyine kadar gerilemişti.

1989 Bahar Eylemlerinde sınıf kimliği öndeydi; çünkü işçi sınıfı müthiş bir mutlak yoksullaşma yaşıyordu.

2009/2010 Tekel Eylemi’nde işçileri kim birleştirdi? Sendikacılar mı? Eylem yerini ziyaretgaha çeviren siyasal gruplar ve örgütler mi? Hayır.

Hayat birleştirdi.

Tekel işçilerinin aylık ücreti 1300 lira civarındaydı. Yan ödemelerle birlikte bu miktar 2000 lirayı buluyordu. 657 sayılı Yasanın 4/C maddesine göre geçici personel statüsüne geçirilirse aylık gelirleri bunun üçte birine düşecekti.

Mücadele etmekten başka çareleri yoktu; mücadele ettiler.

Sınıf kimlikleri, etnik kimliklerinin, inanç kimliklerinin, siyasal görüş kimliklerinin, bölge kimliklerinin, meslek kimliklerinin, cinsiyet kimliklerinin önüne geçti. Ülkücüyle komünist, PKK’ıyla İslamcı, CHP’liyle AKP’li (bu mücadele devam ettiği sürece) kardeş oldu; bir kısmı eylem sonrasında da süren arkadaşlıklar oluştu.

Marx ve Engels, *Alman İdeolojisi* kitabında (*Selected Works*, Vol.1, Progress Pub., 1973, s.65) şu değerlendirmeyi yapıyorlardı: Proletarya içinde “ayrı ayrı bireyler ancak bir başka sınıfa karşı ortak bir savaş sürdürmek zorunda oldukları ölçüde bir sınıf oluştururlar; yoksa rakipler olarak birbirlerine karşı düşmanca ilişki içindedirler.”

Dayatılan sınıf mücadelesi sınıf bilincini geliştirdi.

Ancak bu sınıf bilinci, bir kez kazanıldı mı bir daha hiç geri plana itilmeyen bir anlayış değildi.

Eğer işçiler, “bir başka sınıfa karşı ortak bir savaş sürdürmek zorunda” değillerse, geçmişte edinilmiş sınıf bilinci geri plana itilir, başka bir kimlik öne çıkar.

Bugün bu tehlike gündemdedir. Emperyalist güçlerin tezgahları, etnik kimliği ve cemaat kimliğini öne çıkararak sınıf kimliğini geriletmektir.

Emperyalizm destekli bölücülüğe ve laik cumhuriyet düşmanlarına karşı en etkili silah, sınıfın birliğini sağlayacak sınıf mücadelesidir, sınıf bilincidir.